

KULTURREDAKTÖR

Jens Runnberg 023-936 42
kultur@dt.se FAX 023-936 09

KULTUR

Bellmanpriset går till poeten Ann Jäderlund

STOCKHOLM Poeten Ann Jäderlund tilldelas Bellmanpriset för 2009 av Svenska Akademin. Priset på 250 000 kronor har tidigare delats ut till bland andra Eva Ström och Stig

Larsson. Jäderlund är född 1955 och bosatt i Nacka. Hon är aktuell med diktsamlingen *Vad hjälper det en människa om hon håller rent vatten över sig i alla sina dagar*. (TT SPEKTRA)

KRÖNIKA EN NY JULTRADITION FÖDS

Vingliga steg i julens famn

DET ÄR TIDIG MORGON. Jag sitter på huk framför kaminen. Långsamt börjar den svara. Trots rofyllda viskningar från björkveden är det uppenbart att den kollektiva julneurosen också drabbat mig.

Gamla tiders mer än ambitiösa husmödrar kunde dessa galna dagar hålla tempo och inte minst få saker och ting gjorda. Det var på den tiden uttrycket städdille myntades.

Martin Lindström

SIGNALIST

...med rätt att sätta julstjärnan på plats.

Prestationerna var fantastiska kring uppdrag som att stöpa ljus, baka bullar och bröd, koka skinka och stoppa korv. Själv darrar min haka vid blotta tanken på allt som ska hinnas med. Kommande dygn kommer att bli ett slit och jag har julblues.

"Ska det firas jul som vanligt?" är den tidiga morgonens mantra. Men jag hittar inga svar och fortsätter huka och meditera. "Är dramat hugget i sten?"

HAR VI INTERNT TAGIT ANSVAR för årets julkommunikation?

Är siktet inställt på att träffa lika korrekt mitt i prick som vid de senaste årens arrangemang? Med samma gamla ensemble, rekvisita, kostym och repliker.

Vad händer om det blir en sorti i stället, precis innan ridån lyfter? Hur många kommer att säga upp bekantskapen om jag dansar i väg åt ett annat håll?

Och nu ökar änglaspelen takten som slagen mot virveltrumman innan lindansarens språng.

FINNS DET FORTFARANDE MÖJLIGHET att äska tystnad från det organiserade bullret och bjällerklangen? Finns det överhuvudtaget något av vikt i den andra vågskålen gentemot den upphaussade kommersens tunga hejaramsa?

Min blues sänkta tredje, femte och sjunde toner håller liksom ihop det överförfriskade julpartitrets durskala. De blå tonerna klär mig ganska bra. De klär oss granskogsfolk ganska bra. De är heller inte ett dugg farliga att ha att göra med. Tvärtom.

Blues bakom pyntade fönster, immiga av strålande Betlehemsstjärnor och vår önskan om lite lugn och ro. Blues i våra steg när vi lämnar tv-soffan, och med Vintergatan på axlarna väljer den smala vägen bort från reklamjinglar och långfilmer. Blues av minnet, om en jul för länge, länge sedan.

DET ÄR DAGS ATT VÄCKA FAMILJEN. Dags att rycka upp sig. Kaminen spinner värme och jag har en idé. När jag full av patos serverar frukosten på sängen tänker jag säga:

Kära, innan vi börjar skräpa ner ännu mer ska vi tillsammans leta igenom alla lådor och skåp efter saker vi inte behöver. Under dagen fortsätter vi definiera begreppet julefrid och sedan åker vi i väg med allt utrensat till Erikshjälpen eller Ta till vara. Det ska bli vår nya jultradition.

Det kostar på att resa sig upp efter att ha suttit på huk och grubblat en hel evighet. Men känslan av att ryggen blivit lite rakare stärker de vingliga och nya steg jag tar rakt in i julens famn.

TYCK TILL! mejla kultur@dt.se

Kör drog storpublik

MUSIK

Falu Kammarkör bjöd på ett varierat program med musik både från sin standard-repertoar och från svensk jultradition under söndagens konsert.

Det finns en väldigt stark tradition av julmusik som trots dålig musikalisk kvalitet ändå har en naturlig plats i de flesta julkonserter. Därför är det skönt att Falu Kammarkör presenterar verk som inte är uppenbara i dessa sammanhang.

Whitacres musik har blivit ett signum för denna kör och i sin jubileumskonsert gjorde de även ett nordiskt uruppförande av hans *Nox Aurumque*. Det blev självklart också en del Whitacre i kammarkörens julkonsert.

Hans Lux Aurumque är sträet vassare än *Nox Aurumque* och det borde också ha räckt med det. *Nox Aurumque* är för långt för att passa sig i en konsert som är uppenbart nummerbaserad.

Falu Kammarkör sjunger som alltid klanderfritt. Det finns aldrig en tvekan varken i rytm eller ton, vilket gör det helgjutet och så nära perfekt man kan komma rent musikaliskt.

Falu Kammarkör lockade en nästan fulltalig publik till Stora Kopparbergs kyrka på söndagskvällen.
FOTO: RYAN GARRISON

BLANDAT

Julkonsert

Falu Kammarkör
John Kinell, baryton
Tony Margeta, dirigent
Musik av bland annat Whitacre, Sibelius, Händel och Nordqvist
Publik: Nästan fullsatt
Kopparbergs Kyrka, Falun 20/12

Basarna förtjänar att omnämnas lite extra för sitt kraftfulla men ändå mjuka fundament. Det är dock ett problem med den stela inramningen.

Denna del av västerländsk körtradition är i stort behov av upprustning. Trots musikens komplicerade karaktär kan man knappast tro att det

är nödvändigt att vara så låst vid notpärmen.

Det blir ofta ett hinder mellan sångarna och publiken, vilket leder till att uttrycket och berättandet stannar på kort avstånd.

John Kinell har en imponerande röst. Den är rejäl och grovhuggen i det lägre registret och det är också någonting som följer med upp i mellanläget.

Han får också visa denna röstmässigt fina sida i ett härligt framförande av *O Betlehem, du lilla stad*. Lägre röster av sådan dramatisk karaktär som Kinells kan ibland få en anspänning på höjden, i försöken att behålla en kraftig timbre, och detta fenomen märks stundtals.

Det finns också en antydning till dålig diktning hos Kinell, vilket gör att texten ibland förvandlas till endast vokaler.

Thus saith the Lord...But who may abide från Händels Messias ges ett icke godkänt framförande. Att ackompanjera denna aria med orgel gör att tempot sänks avsevärt på grund av intrumentets långa tonansats.

Detta gör också att det inte riktigt fungerar med kommunikationen mellan Kinells sångstämma och Alinders orgel. Det spelar ingen roll hur bra Kinell sjunger här. Det blev ett rörigt framförande som borde ha utslutits.

Jennie Tideman

"Calleja lever upp till alla förväntningar"

MUSIK

Joseph Calleja lever upp till alla förväntningar i Metropolitans Hoffmanns äventyr, i en föreställning rik på topprestationer.

Sista utsändningen från Met till Dalarna före juluppehållet höll yppersta klass. Offenbach tog med sig operettmästarens förmåga att göra medryckande musik in i den seriösa slutpunkten för sitt skapande.

Regissören Bartlett Shers tolkning var djärvt absurdisk, drömlig, myllrande och full av sidokommentarer.

Och det behövdes – för att göra *Hoffmanns äventyr* som

OPERA

Hoffmanns äventyr

av Offenbach
Regi: Bartlett Sher
Dirigent: James Levine
I rollerna: Joseph Calleja (Hoffmann), Anna Netrebko (Antonia), Alan Held (Nemesisfigurerna), Kathleen Kim (Olympia), Ekaterina Gubanova (Giulietta), Kate Lindsey (Nicklausse)
Publik: Cirka 120
Folkets hus, Falun, 19/12

en resa i huvudpersonens medvetande är ett intressant, men krävande val.

Återigen ändrade Met rollbesättningen sent, men huset har sådana väldiga resurser att ingen behöver frukta kvalitetstapp när den ena eller andra stjärnan byts

Kate Lindsey ersatte med kort varsel Elina Garanca och övertygade stort i rollen som Nicklausse mot Joseph Callejas Hoffmann.
FOTO: KATHY WILLENS

ut; Kate Lindsey kom tvärtom att bli något av det mest

minnesvärda i sin svala framställning av Hoffmanns musa Nicklausse.

Jag har aldrig hört Olympias vansinnigt svåra koloraturaria *Les oiseaux dans la charmille* så precist levererad som av Kathleen Kim, publiken vill knappt sluta applådera.

Joseph Callejas tenor flödar varmt och innerligt genom hela det långa partiet – jag ser honom som genrens nästa stora fixstjärna.

Metropolitanutsändningarna har fått en trogen publik som gärna ser också mindre kända verk och när det blir dags för *Carmen* den 16 januari räknar jag med fullsatt i Folkets hus i Falun.

Jens Runnberg